Downloaded via the EU tax law app / web

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

28. veebruar 2018(*)

Eelotsusetaotlus – Riigiabi – Määrus (EÜ) nr 1998/2006 – ELTL artikkel 35 – Maksusoodustuse kujul antud vähese tähtsusega abi – Liikmesriigi õigusnormid, mis jätavad asjaomase maksusoodustuse alt välja investeeringud ekspordiks mõeldud toodete valmistamisse

Kohtuasjas C?518/16,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Sofiyski gradski sad'i (Sofia esimese astme kohus, Bulgaaria) 26. septembri 2016. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 4. oktoobril 2016, menetluses

„ZPT“ AD

versus

Narodno sabranie na Republika Bulgaria,

Varhoven Administrativen Sad

Natsionalna agentsia za prihodite,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president R. Silva de Lapuerta, kohtunikud C. G. Fernlund, J.?C. Bonichot (ettekandja), A. Arabadjiev ja E. Regan,

kohtujurist: M. Wathelet,

kohtusekretär: ametnik M. Aleksejev,

arvestades kirjalikku menetlust ja 18. oktoobri 2017. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– „ZPT“ AD, esindajad: *advokat* M. Ekimdzhiev ja *advokat* K. Boncheva,

– Narodno sabranie na Republika Bulgaria, esindaja: T. Tsacheva,

– Varhoven administrativen sad, esindajad: G. Kolev ja M. Semov,

– Natsionalna agentsia za prihodite, esindajad: B. Atanasov ja I. Kirova,

– Bulgaaria valitsus, esindajad: E. Petranova ja L. Zaharieva,

– Kreeka valitsus, esindajad: S. Charitaki ja S. Papaioannou,

– Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* C. Colelli,

– Euroopa Komisjon, esindajad: L. Armati, P. Mihaylova ja E. Manhaeve,

olles 29. novembri 2017. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab komisjoni 15. detsembri 2006. aasta määruse (EÜ) nr 1998/2006, milles käsitletakse [ELTL artiklite 107 ja 108] kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT 2006, L 379, lk 5), artikli 1 lõike 1 punkti d kehtivust ELTL artikli 35 seisukohast ja selle sätte tõlgendamist.

2 Taotlus on esitatud vaidluses, milles üks pool on „ZPT“ AD ja teine pool Narodno sabranie na Republika Bulgaria (Bulgaaria Vabariigi Rahvusassamblee), Varhoven administrativen sad (Bulgaaria kõrgeim halduskohus) ja Natsionalna Agentsia za prihodite (Bulgaaria riiklik maksuamet) ning mille ese on määruse nr 1998/2006 artikli 1 lõike 1 punkti d sätete rikkumisega tekitatud kahju hüvitamise nõue.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Nõukogu 7. mai 1998. aasta määrusega (EÜ) nr 994/98, milles käsitletakse [ELTL artiklite 107 ja 108] kohaldamist teatavate horisontaalse riigiabi liikide suhtes (EÜT 1998, L 142, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 312), volitati komisjoni muu hulgas kehtestama määrusega ülemmäär, millest väiksemat abi – niinimetatud vähese tähtsusega abi – ei loeta ELTL artikli 107 lõike 1 kõikidele tingimustele vastavaks ja seetõttu ei kohaldata selle abi suhtes ELTL artiklis 108 sätestatud komisjoni teavitamise korda.

4 Põhikohtuasja asjaolude asetleidmise kuupäeval reguleeris vähese tähtsusega abi andmist määrus nr 1998/2006, mille artikli 1 lõige 1 oli sõnastatud järgmiselt:

„Käesolevat määrust kohaldatakse ettevõtjatele abi andmise suhtes mis tahes majandusvaldkonnas, välja arvatud:

[…]

d) mida antakse tegevuseks, mis on seotud ekspordiga kolmandatesse riikidesse või liikmesriikidesse, täpsemalt abi suhtes, mis on vahetult seotud eksporditavate koguste, jaotusvõrgu loomise ja toimimise või muude eksportimisest tulenevate jooksvate kuludega;

[…]“.

5 Määruse artikkel 2 sätestas:

„1. Kui abimeetmed vastavad käesoleva artikli lõigete 2–5 tingimustele, ei loeta neid [ELTL artikli 107 lõike 1] kõikidele tingimustele vastavaks ja seetõttu vabastatakse nad [ELTL artikli 108 lõike 3] kohasest teatamiskohustusest.

2. Ühele ettevõtjale antava vähese tähtsusega abi kogusumma ei tohi mis tahes kolme eelarveaasta pikkuse ajavahemiku jooksul ületada 200 000 eurot. […] Need ülemmäärad kehtivad sõltumata vähese tähtsusega abi liigist ja eesmärgist […]

[…]“.

Bulgaaria õigus

6 Ettevõtte tulumaksu seaduse (Zakon za korporativnoto podohodno oblagane) põhikohtuasjas kohaldatava redaktsiooni artikli 182 lõikes 2 on sätestatud:

„Maksusoodustus, mis kujutab endast vähese tähtsusega abi, ei ole kohaldatav:

[…]

7) investeeringu suhtes, mis tehakse põhivarasse, mida kasutatakse tegevuseks, mis on seotud ekspordiga kolmandatesse riikidesse või liikmesriikidesse.

[…]“.

7 Ettevõtte tulumaksu seaduse artiklis 184 on sätestatud:

„Maksukohustuslased vabastatakse kuni 100% ulatuses ettevõtte tulumaksust, mis kuulub tasumisele tootmistegevusest, kaasa arvatud alltöövõtust saadud maksustatavalt kasumilt, tingimusel et täidetud on kõik järgmised tingimused:

1) maksukohustuslase tootmistegevus toimub ainult sellistes kohalikes omavalitsusüksustes, kus töötuse määr jooksvale aastale eelnenud aastal oli vähemalt 1,35 korda kõrgem riigi keskmisest töötuse määrast samal ajavahemikul;

2) täidetud on tingimused, mis on ette nähtud:

a) vähese tähtsusega abi korral artiklis 188.

[…]“.

8 Seaduse artikkel 188 näeb ette:

„1. Maksusoodustus kujutab endast vähese tähtsusega abi juhul, kui maksukohustuslase viimasel kolmel aastal, sealhulgas jooksval aastal saadud vähese tähtsusega abi summa, olenemata selle vormist ja andjast, ei ületa 200 000 eurole vastavat summat Bulgaaria leevides […].

2. Vahendid, mis vastavad artiklis 184 sätestatud maksuvabastusele, tuleb investeerida materiaalsesse või immateriaalsesse varasse vastavalt raamatupidamisarvestuse alastele õigusnormidele nelja aasta jooksul alates selle aasta algusest, mille eest maksuvabastus anti.

[…]“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

9 Bulgaaria õiguse alusel asutatud äriühing ZPT tegeleb iseseisvates tootmisüksustes kolme tehnoloogiliselt iseseisva tootmistegevusega: esiteks profiilide ja ümarate torude, külmvormitud ja painutatud kujuprofiilide ning teede jaoks ette nähtud terasest kaitserajatiste tootmine, teiseks detailide kuumtsinkimine ja kolmandaks detailide elektrolüüstsinkimine või elektriline tsinkimine.

10 ZPT märkis oma 2008. aasta tuludeklaratsioonis, et soovib saada ettevõtte tulumaksu seaduse artiklis 184 ette nähtud vabastust ettevõtte tulumaksust summas 140 677,51 Bulgaaria

leevi (BGN) (ligikaudu 72 000 eurot).

11 Sellest maksuvabastusest keelduti 5. märtsi 2010. aasta maksu ümberarvutamise teatega põhjendusel, et investeeringud, mille eest ta soovis maksuvabastust saada, olid tehtud tootmisüksustes, kus valmistati tooteid ekspordiks, ning sellistele investeeringutele ei ole ettevõtte tulumaksu seaduse artikli 182 lõike 2 punktis 7 sätestatud maksuvabastus kohaldatav.

12 ZPT esitas 21. mail 2010 maksu ümberarvutamise teate peale Administrativen sad – grad Burgas'ele (Burgase halduskohus, Bulgaaria) kaebuse. Nimetatud kohus tühistas oma 12. jaanuari 2011. aasta otsusega kõnealuse maksu ümberarvutamise teate, leides, et maksuvabastusest keeldumine ei olnud põhjendatud, sest detailide elektrilise tsinkimise alase iseseisva tegevuse tulemusena, millesse ZPT oma deklaratsiooni kohaselt soovis nõutud investeeringuid teha, ei ole eksportimist toimunud ja nelja?aastane tähtaeg, mille jooksul ta võis maksuvabastusele vastavaid summasid investeerida, ei olnud möödunud.

13 Varhoven administrativen sad (kõrgeim halduskohus) tühistas kassatsioonimenetluses 27. detsembri 2011. aasta otsusega, mis on lõplikult jõustunud, eelnimetatud kohtuotsuse ja jättis 5. märtsi 2010. aasta maksu ümberarvutamise peale esitatud ZPT kaebuse rahuldamata. Olles tuvastanud, et investeeringuid on tehtud kuumtsinkimise tootmisüksusesse, mille tooteid on eksporditud, otsustas see kohus, et ettevõtte tulumaksu seaduse artikli 182 lõike 2 punktis 7 seatud tingimus, mille kohaselt tuleb investeerida põhivarasse, mis ei ole seotud ekspordiga kolmandatesse riikidesse või liikmesriikidesse, ei olnud täidetud, ning neil asjaoludel tuli maksuvabastust käsitada riigiabina, mille tagajärjel kahjustatakse konkurentsi siseturul.

14 ZPT palub Sofiyski gradski sadil (Sofia esimese astme kohus, Bulgaaria) tuvastada Bulgaaria Vabariigi Rahvusassamblee, Varhoven administrativen sadi (kõrgeim halduskohus) ja riikliku maksuameti vastutus liidu õiguse väidetava rikkumise eest nende institutsioonide poolt. Ta väidab, et tal on õigus saada hüvitist, mille summa võrdub talle andmata jäetud maksuvabastuse summaga, millele lisandub intress.

15 Sofiyski gradski sad (Sofia esimese astme kohus) kahtleb, kas liikmesriigi seadusandja poolt ettevõtte tulumaksu seaduse artikli 182 lõike 2 punktis 7 ette nähtud piirang on määruse nr 1998/2006 artikli 1 lõike 1 punktiga d kooskõlas.

16 Neil asjaoludel otsustas Sofiyski gradski sad (Sofia esimese astme kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused.

„1. Kas liidu õiguse rakendussätted, nagu määrus nr 1998/2006, on vahetu mõjuga ja vahetult kohaldatavad ning – kui vastus on jaatav – kas liikmesriigi õigusnorm, mis kitsendab või piirab liidu õigusnormi kohaldamisala, rikub neid põhimõtteid?

2. Kas maksusoodustuse kujul antud riigiabi on kooskõlas konkurentsiga ühisturul, kui abi investeeritakse põhivarasse, mida kasutatakse selliste toodete valmistamiseks, millest osa eksporditakse kolmandatesse riikidesse või liikmesriikidesse?

3. Kas eksporttoodete valmistamine riigiabi vahenditega soetatud põhivara abil on tegevus, mis on määruse nr 1998/2006 artikli 1 lõike 1 punkti d tähenduses vahetult seotud eksporditavate kogustega? Kas juhul, kui sellele küsimusele vastatakse eitavalt, on liikmesriikidel võimalik näha liikmesriigi õiguses ette lisapiiranguid selliste toodete eksportijatele, mis on toodetud maksusoodustusest tuleneva investeeringuga soetatud vara abil? Kui sellele küsimusele vastatakse jaatavalt, siis milline on viidatud sätte suhe ELTL artikliga 35, mis sätestab liikmesriikidevaheliste koguseliste ekspordipiirangute ning kõikide samaväärse toimega meetmete keelu, ja kas tegemist on diskrimineerimise ja kaupade vaba liikumise kahjustamisega?

4. Kas määruse nr 1998/2006 artikliga 1 on vastuolus jätta liidu õigusest tulenev juriidilise isiku õigus vähese tähtsusega rahalisele abile enne liikmesriigi õigusnormides investeeringu tegemiseks ette nähtud nelja aasta pikkuse tähtaja lõppemist tunnustamata vaid seetõttu, et asjaomane isik investeeris sellel perioodil vahendeid ka teistesse oma ettevõtte iseseisvatesse üksustesse, mille tooteid eksporditi?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Vastuvõetavus

17 Varhoven administrativen sad (kõrgeim halduskohus) leiab, et eelotsusetaotlus on vastuvõetamatu.

18 Esiteks on see kohus seisukohal, et eelotsusetaotlus ei ole asjakohane ega vajalik, kuna üksnes eelotsusetaotluse esitanud kohus on see, kes otsustab, kas liidu õigust on ilmselgelt rikutud ja kas väidetava rikkumise ja kahju vahel on põhjuslik seos.

19 Sellega seoses tuleb märkida, et vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale eeldatakse, et liidu õiguse tõlgendamise küsimused, mille liikmesriigi kohus on esitanud õiguslikus ja faktilises raamistikus, mille ta on määratlenud omal vastutusel ja mille paikapidavust Euroopa Kohus ei pea kontrollima, on asjakohased. Euroopa Kohus võib liikmesriigi kohtu esitatud eelotsusetaotlusele vastamast keelduda vaid siis, kui on ilmne, et taotletav liidu õiguse tõlgendus ei ole mingil viisil seotud põhikohtuasja tegelike asjaolude või esemega, kui küsimus on oletuslik või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi ja õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele (vt eelkõige 22. septembri 2016. aasta kohtuotsus, Breitsamer und Ulrich, C?113/15, EU:C:2016:718, punkt 33).

20 Käesoleval juhul tuleb tõdeda, et ZPT palub tuvastada Bulgaaria riigi vastutuse Varhoven administrativen sadi (kõrgeim halduskohus) tehtud kohtulahendi tõttu ja põhjusel, et Bulgaaria Vabariigi Rahvusassamblee ja riiklik maksuamet on väidetavalt rikkunud liidu õigust. Oma küsimustega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus konkreetselt kindlaks teha, kas põhikohtuasjas kõne all olevad liikmesriigi õigusnormid on riigiabi või kaupade vaba liikumist reguleerivate liidu õigusnormidega vastuolus. Neil asjaoludel ei saa käesolevat eelotsusetaotlust pidada ilmselgelt asjakohatuks.

21 Teiseks väidab Varhoven administrativen sad (kõrgeim halduskohus), et eelotsusetaotluse esitanud kohtu eesmärk on eelotsusetaotluse esitamisega vaadata uuesti läbi riigisisene kohtulahend, mis on omandanud seadusjõu ja mida ei ole võimalik isegi liidu õiguse rikkumise kõrvaldamiseks uuesti vaidlustada. Samal põhjusel ei saa asjaomast taotlust pidada olemuselt eelotsusetaotluseks.

22 Esiteks tuleb märkida, et sellised argumendid puudutavad eelotsusetaotluse sisu, mitte selle vastuvõetavust. Teiseks ei ole liikmesriigi vastutuse tuvastamise menetlusel sama eesmärk ja

selle menetluse pooled ei ole tingimata samad, kui seadusjõu omandanud lõpliku kohtulahendi aluseks olnud kohtuasja pooled. Öeldust järeldub, et lõpliku kohtulahendi seadusjõu põhimõte ei takista tunnustamast põhimõtet, mille järgi viimase astmena asja lahendava kohtu lahend toob kaasa riigivastutuse (30. septembri 2003. aasta kohtuotsus, Köbler, C?224/01, EU:C:2003:513, punktid 39 ja 40).

23 Kolmandaks leiab Varhoven administrativen sad (kõrgeim halduskohus), et eelotsusetaotlus rikub Bulgaaria kohtute menetlusautonoomiat ja Bulgaaria põhiseaduses kehtestatud kohtualluvuse reegleid, kuna tsiviilkohtud, mille hulka eelotsusetaotluse esitanud kohus kuulub, ei ole pädevad tuvastama halduskohtu lahendite õigusvastasust.

24 Menetlusautonoomia põhimõttest siiski tuleneb, et kui liidu õigusnormid puuduvad, määratakse iga liikmesriigi õiguskorras, milline kohus on pädev lahendama vaidlusi, mis puudutavad viimase kohtuastmena asja lahendava liikmesriigi kohtu lahendist tuleneva liidu õiguse rikkumisega tekitatud kahju hüvitamist (30. septembri 2003. aasta kohtuotsus, Köbler, C?224/01, EU:C:2003:513, punkt 59). Seejuures ei ole Euroopa Kohtu ülesanne otsustada selle üle, milline kohus on pädev lahendama sellist vastutuse tuvastamise hagi, nagu esitas eelotsusetaotluse esitanud kohus (23. novembri 2017. aasta kohtuotsus, CHEZ Electro Bulgaria ja Frontex International, C?427/16 ja C?428/16, EU:C:2017:890, punkt 30).

25 Neljandaks esitab Varhoven administrativen sad (kõrgeim halduskohus) Euroopa Kohtu kodukorra artikli 94 alusel mitu väidet selle kohta, et eelotsusetaotlus on nii faktiliselt kui ka õiguslikult ebatäpne või koguni ebaõige, eelotsusetaotlusel puudub seos põhikohtuasjaga ja eelotsusetaotlus on põhjendamata.

26 Esiteks ei sisalda eelotsusetaotlus Varhoven administrativen sadi (kõrgeim halduskohus) väite kohaselt ülevaadet faktilistest asjaoludest, millel eelotsusetaotlus põhineb, rikkudes sellega kodukorra artiklit 94, ja lisaks moonutatakse eelotsusetaotluse neljandas küsimuses põhikohtuasja asjaolusid. Olgu märgitud, et eelotsusetaotlus sisaldab piisavalt üksikasjalikku ülevaadet põhikohtuasja asjaoludest. Mis puudutab faktiliste asjaolude väidetavat moonutamist, siis hõlmab see tegelikult arutelu ZPT tootmisüksuste õigusliku kvalifikatsiooni üle, mis kuulub eelotsusetaotluse esitanud kohtu ainupädevusse ega mõjuta Euroopa Kohtule esitatud küsimustele antavaid vastuseid.

27 Teiseks, ehkki esimese küsimuse sõnastuses endas ei ole mainitud kõne all olevaid liikmesriigi õigusnorme ega probleemi, mis tõusetub seosest määrusega nr 1998/2006, sisaldab eelotsusetaotlus siiski kõiki sellega seotud vajalikke selgitusi.

28 Kolmandaks on tõsi, et teine küsimus, mis puudutab eksporditud toodetele antud riigiabi kokkusobivust siseturuga, on sõnastatud ebatäpselt. Kuid selleks, et anda tarvilik vastus, tuleb Euroopa Kohtul vajaduse korral temale esitatud küsimused ümber sõnastada (vt eelkõige 17. detsembri 2015. aasta kohtuotsus, Szemerey, C?330/14, EU:C:2015:826, punkt 30).

29 Sellega seoses tahab eelotsusetaotluse esitanud kohus teise küsimusega teada, mil määral takistab kaupade vaba liikumise põhimõte eksporditud toodetele abi, sealhulgas vähese tähtsusega abi andmist. Kuna teisest õigust tuleb vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale tõlgendada nii suures ulatuses kui võimalik kooskõlas liidu esmase õigusega, võib kaupade vaba liikumise põhimõte mõjutada määruse nr 1998/2006 artikli 1 lõike 1 punkti d tõlgendamist, mis on ülejäänud küsimuste esemeks.

30 Neljandaks märgib Varhoven administrativen sad (kõrgeim halduskohus) õigesti, et eelotsusetaotluse kohus ei ole sõnaselgelt toonud välja põhjuseid, miks ta kolmanda küsimuse kolmandas osas kahtleb määruse nr 1998/2006 artikli 1 lõike 1 punkti d kehtivuses ELTL artikli 35

seisukohast. Need põhjused on siiski lihtsalt tuletatavad ülejäänud eelotsuse küsimustest. Liikmesriigi kohtul on nimelt kasulik teada, kas teisene õigusnorm, mida ta palub Euroopa Kohtul tõlgendada, et hinnata asjassepuutuvate liikmesriigi õigusnormide õiguspärasust, on ELTL artikli 35 seisukohast kehtiv.

31 Viiendaks leiab Varhoven administrativen sad (kõrgeim halduskohus), et ta ei saa olla kostjaks menetluses, milles nõutakse hüvitist tema poolt väidetavalt toime pandud liidu õiguse rikkumise eest, ilma et sellega rikutaks võimude lahususe põhimõtet, kohtu sõltumatuse ja erapooletuse nõuet ning Bulgaaria põhiseaduses kehtestatud kohtute pädevust ja hierarhiat.

32 Olgu meenutatud, et Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 23 teise lõigu ja kodukorra artikli 96 lõike 1 punkti a kohaselt võivad Euroopa Kohtule eelotsusemenetluses seisukohti esitada teiste hulgas põhikohtuasja pooled. Põhikohtuasja poole staatust, mille alusel paluti Varhoven administrativen sadil (kõrgeim halduskohus) esitada oma seisukohad käesolevas menetluses, saab hinnata üksnes liikmesriigi kohus vastavalt riigisisestele õigusnormidele. Igal juhul ei ole põhikohtuasja pooltel mingit kohustust Euroopa Kohtule eelotsusemenetluses seisukohti esitada.

33 Neil asjaoludel on eelotsusetaotlus vastuvõetav.

Sisulised küsimused

Kolmanda küsimuse kolmas osa

34 Kolmanda küsimuse kolmanda osaga palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas määruse nr 1998/2006 artikli 1 lõike 1 punkt d on ELTL artikli 35 seisukohast kehtetu.

35 ELTL artikli 107 kohaselt „on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, siseturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust“. ELTL artikli 108 lõige 3 sätestab, et „[k]omisjoni informeeritakse kõikidest plaanidest abi määramise või muutmise kohta piisavalt aegsasti, et ta võiks avaldada oma arvamuse“.

36 ELTL artikkel 109 lubab Euroopa Liidu Nõukogul siiski anda asjakohaseid määrusi, et eelkõige määrata ELTL artikli 108 lõike 3 kohaldamise tingimused ja viimati nimetatud sättes ette nähtud menetlusest vabastatud abi liigid (vt selle kohta 21. juuli 2016. aasta kohtuotsus, Dilly’s Wellnesshotel, C?493/14, EU:C:2016:577, punkt 33). Määrusega nr 994/98 volitatakse komisjoni niisiis kehtestama määrusega ülemmäär, millest väiksema abi suhtes ei kohaldata ELTL artiklis 108 sätestatud komisjoni teavitamise korda.

37 Komisjon kehtestas määrusega nr 1998/2006 kolmeks aastaks ülemmäära 200 000 eurot, millest väiksem riigiabi ei mõjuta oluliselt liikmesriikidevahelist kaubandust ja seega ei pea sellest komisjonile teatama. Kõnealuse määrusega on aga sellisest abikavast teatud abiliigid välja jäetud, sealhulgas määruse artikli 1 lõike 1 punkti d kohaselt „abi, mida antakse tegevuseks, mis on seotud ekspordiga kolmandatesse riikidesse või liikmesriikidesse, täpsemalt abi […], mis on vahetult seotud eksporditavate koguste, jaotusvõrgu loomise ja toimimise või muude eksportimisest tulenevate jooksvate kuludega“.

38 ELTL artikkel 35 keelab liikmesriikidevahelised koguselised ekspordipiirangud ja kõik samaväärse toimega meetmed.

39 Määruse nr 1998/2006 artikli 1 lõike 1 punkti d ja viimati nimetatud artikli kooskõla

hindamiseks olgu sissejuhatuseks esitatud kolm märkust.

40 Esiteks kehtib koguseliste ekspordipiirangute ja samaväärse toimega meetmete keeld nii liidu ametiasutuste kui ka liikmesriikide suhtes, mistõttu võib teisese õiguse normi vaidlustada sellel alusel, sealhulgas kehtivuse hindamiseks esitatud eelotsuse küsimusega (vt selle kohta 17. mai 1984. aasta kohtuotsus, Denkavit Nederland, 15/83, EU:C:1984:183, punkt 15).

41 Teiseks, kui määruse nr 1998/2006 artikli 1 lõike 1 punkt d puudutab eksporti kolmandatesse riikidesse või liikmesriikidesse, siis ELTL artikkel 35 on kohaldatav üksnes liikmesriikidevahelise kaupade liikumise suhtes. Järelikult, kuna selle määruse artikli 1 lõike 1 punkt d puudutab eksporti kolmandatesse riikidesse, ei saa see säte olla ELTL artikliga 35 vastuolus.

42 Kolmandaks ei kehtesta määruse nr 1998/2006 artikli 1 lõike 1 punkt d ise koguselisi ekspordipiiranguid. Seevastu tuleb hinnata, kas seda sätet saab kvalifitseerida „koguselise ekspordipiiranguga samaväärse toimega meetmeks“.

43 Sellega seoses on Euroopa Kohus otsustanud, et kui kõikide riigi territooriumil tegutsevate ettevõtjate suhtes kohaldatav riigisisene meede mõjutab tegelikkuses kaupade väljavedu eksportiva liikmesriigi turult rohkem kui kaupade turustamist selle liikmesriigi siseturul, kuulub see meede ELTL artiklis 35 toodud keelu kohaldamisalasse (21. juuni 2016. aasta kohtuotsus, New Valmar, C?15/15, EU:C:2016:464, punkt 36 ja seal viidatud kohtupraktika).

44 Sellest määratlusest tuleneb, et kvalifitseerimine „koguselise ekspordipiiranguga samaväärse toimega meetmeks“ eeldab piirava mõju olemasolu kaubavahetusele (21. juuni 2016. aasta kohtuotsus, New Valmar, C?15/15, EU:C:2016:464, punkt 42). Niisugune mõju võib olla ka väheoluline (1. aprilli 2008. aasta kohtuotsus, Gouvernement de la Communauté française ja gouvernement wallon, C?212/06, EU:C:2008:178, punkt 52), tingimusel et see ei ole liiga juhuslik ega liiga kaudne (21. juuni 2016. aasta kohtuotsus, New Valmar, C?15/15, EU:C:2016:464, punkt 45 ja seal viidatud kohtupraktika).

45 Liikmesriikidesse eksportimiseks abi andmise keeld, isegi kui selline abi ei ületa määruse nr 1998/2006 artikli 1 lõike 1 punktis d sätestatud vähese tähtsusega abi künnist, ei mõjuta iseenesest kaubavahetust, kuna sellega pannakse liikmesriikidele üksnes kohustus teatud liiki abi andmisest hoiduda. Järelikult ei saa seesugune säte kujutada endast koguselise ekspordipiiranguga samaväärse toimega meedet, mis on ELTL artikli 35 alusel keelatud.

46 Samas tuleneb ennekõike siseturu ja selle alla kuuluva üldise abikava alusnormidest, et ekspordiabi määruse nr 1998/2006 kohaldamisalast väljajätmine on ELTL artikli 107 seisukohast põhjendatud. Nimelt on selle artikli kohaselt riigiabi siseturuga kokkusobimatu „niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust“. Isegi väikesesummaline ekspordiabi kuulub olemuselt abi hulka, mis võib kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust, seda nii otseselt, andes eksporditavatele toodetele konkurentsieelise, kui ka kaudselt, sundides teisi liikmesriike konkurentsieelise kõrvaldamiseks sümmeetrilisi vastumeetmeid võtma. Nagu komisjon kohtuistungil väitis, oleks niisuguse abi andmise lubamine siseturu toimimisele eriti kahjulik.

47 Seetõttu ei saa ELTL artikliga 35 ELTL artikliga 107 vastuolus olevat meedet õigustada. Nimelt põhjused, miks Euroopa Kohus leidis, et riigiabi käsitlevad EL toimimise lepingu sätted ei saa kaupade vaba liikumist käsitlevaid aluslepingu eeskirju kohaldamatuks muuta, õigustavad ka vastupidist väidet, et asjaomastel sätetel ja eeskirjadel on sama eesmärk tagada liikmesriikidevaheline kaubandus tavapärastes konkurentsitingimustes (5. juuni 1986. aasta kohtuotsus, komisjon *vs*. Itaalia, 103/84, EU:C:1986:229, punkt 19, ja 20. märtsi 1990. aasta kohtuotsus, Du Pont de Nemours Italiana, C?21/88, EU:C:1990:121, punktid 19–21).

48 Seega tuleb kolmanda küsimuse kolmandale osale vastata, et selle analüüsi käigus ei ilmnenud ühtegi asjaolu, mis võiks määruse nr 1998/2006 artikli 1 lõike 1 punkti d kehtivust mõjutada.

Esimene ja teine küsimus, kolmanda küsimuse esimene ja teine osa ning neljas küsimus

49 Esimese ja teise küsimusega, kolmanda küsimuse esimese ja teise osaga ning neljanda küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas määruse nr 1998/2006 artikli 1 lõike 1 punkti d tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mis jätavad vähese tähtsusega abina käsitatava maksusoodustuse alt välja investeeringud, mis tehakse ekspordiga seotud tegevuseks kasutatavasse põhivarasse.

50 Esiteks tuleb rõhutada, et määruse nr 1998/2006 artikli 1 lõike 1 punkti d sätteid tuleb vaadelda selle määruse kui terviku kontekstis, milles lubatakse väikese suurusega riigiabi puhul teha erand reeglist, mille kohaselt peab igast abist enne selle rakendamist komisjonile teatama.

51 Määruse nr 1998/2006 artikli 1 lõike 1 punkti d eesmärk on piirata selle erandi võimalikku kohaldamisala, jättes sellest välja ekspordile antava abi. Niisugust keeldu tuleb seega käsitleda kui aluslepingus kehtestatud riigiabi andmise keelu põhimõtte taaskinnitamist. Seetõttu ei saa seda tõlgendada kitsalt.

52 Teiseks tuleb meenutada, et mingil juhul ei olnud määruse nr 1998/2006 eesmärk kohustada liikmesriike andma teatavat liiki abi või kohustada neid kasutama kõiki määruses antud erandi tegemise võimalusi ning õiguspäraselt ei oleks ka saanud niisugust mõju olla.

53 Neid kaalutlusi arvesse võttes tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimustele vastata.

54 Ettevõtte tulumaksu seaduse artiklites 184 ja 188 antakse ettevõtjatele, kes tegelevad tootmistegevusega kohalikus omavalitsusüksuses, kus töötuse määr on riigi keskmisest töötuse määrast oluliselt suurem, määrusega nr 1998/2006 kehtestatud ülemmäärast väiksema summa eest maksuvabastust, tingimusel et nad investeerivad maksuvabastuse summa nelja aasta jooksul alates selle aasta algusest, mille eest maksuvabastus anti. Sama seaduse artikli 182 lõike 2 punkti 7 järgi ei kohaldata maksusoodustust „investeeringu suhtes, mis tehakse põhivarasse, mida kasutatakse tegevuseks, mis on seotud ekspordiga“. Seega soovis Bulgaaria Vabariik järgida määruse nr 1998/2006 artikli 1 lõike 1 punkti d, millega ei kohaldata vähese tähtsusega reeglit ekspordile antava abi suhtes.

55 Määruse nr 1998/2006 artikli 1 lõike 1 punkt d ei välista igasugust abi, mis võib eksporti mõjutada, vaid üksnes abi, mille otsene eesmärk on selle vormist sõltumata toetada müügitegevust teises liikmesriigis. Niisuguseks abiks tuleb pidada üksnes abi, „mis on vahetult seotud eksporditavate koguste“, jaotusvõrgu loomise ja toimimise või muude eksportimisest tulenevate jooksvate kuludega.

56 Siit järeldub, et investeeringutoetus – tingimusel, et see ei ole eksporditud toodete kogusega ühel või teisel kujul põhimõtteliselt või mingi summaga kindlaks määratud – ei ole määruse nr 1998/2006 artikli 1 lõike 1 punkti d tähenduses „abi, mida antakse tegevuseks, mis on seotud ekspordiga“, ega kuulu seega asjaomase sätte kohaldamisalasse, isegi kui toetatud investeeringutega on võimalik arendada eksporditavaid tooteid.

57 Vastupidisel juhul, see tähendab juhul, kui investeeringutoetus on eksporditud toodete kogustega kindlaks määratud ja kuulub seetõttu määruse nr 1998/2006 artikli 1 lõike 1 punkti d kohaldamisalasse, ei kohaldata selle suhtes vähese tähtsusega reeglit. Nõnda tõlgendatud määruse nr 1998/2006 artikli 1 lõike 1 punkti d sätetega ei ole vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu on sätestatud ettevõtte tulumaksu seaduse artikli 182 lõike 2 punktis 7, kui liikmesriigi seadusandja tõlgendab viimati nimetatud sätteid nende sõnastusest lähtudes nii, et need kätkevad samasugust kohaldamisalast väljajätmist.

58 Seega tuleb esimesele ja teisele küsimusele, kolmanda küsimuse esimesele ja teisele osale ning neljandale küsimusele vastata, et määruse nr 1998/2006 artikli 1 lõike 1 punkti d tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mis jätavad vähese tähtsusega abina käsitatava maksusoodustuse alt välja investeeringud, mis tehakse ekspordiga seotud tegevuseks kasutatavasse põhivarasse.

Kohtukulud

59 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. **Kolmanda küsimuse kolmanda osa analüüsi käigus ei ilmnenud ühtegi asjaolu, mis võiks komisjoni 15. detsembri 2006. aasta määruse (EÜ) nr 1998/2006, milles käsitletakse [ELTL artiklite 107 ja 108] kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes, artikli 1 lõike 1 punkti d kehtivust mõjutada.**

2. **Määruse nr 1998/2006 artikli 1 lõike 1 punkti d tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mis jätavad vähese tähtsusega abina käsitatava maksusoodustuse alt välja investeeringud, mis tehakse ekspordiga seotud tegevuseks kasutatavasse põhivarasse.**

Allkirjad

* Kohtumenetluse keel: bulgaaria.